

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 4 krone,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 3 krone.

Uredništvo v Alojzjevišču, upravništvo v Marijanišču.

O cerkvenem petju in glasbi v ljubljanski škofiji.*)

(Prevod iz sinodalnih določil.)

Samo po sebi je jasno, da je treba objavljeni zakonik (Motu proprio Pija X. z dne 22. novembra 1903), ki je izšel od najvišje cerkvene oblasti, natančno izpolnjevati. To izpolnjevanje sedanja sinoda zahteva in vsem župnikom, organistom in pevcem nalaga. V ta namen sinoda opiše sedanje stanje in hkrati izdaje tudi še posebna navodila.

Sedanje stanje.

Najprej naj se na kratko porazloži sedanje stanje cerkvene glasbe in cerkvenega petja:

a) Veliko zahvalo zasluži naš prednik knez in škof Krizostom, ki je Cecilijino društvo l. 1877. potrdil in mu iz cerkvenih dohodkov določil sredstva za vzdrževanje orglarske šole.

b) Cecilijino društvo je s preosnovo cerkvenega petja in glasbe z vso gorečnostjo pričelo in jo do naših dni nadaljevalo, četudi se je moralo izpočetka boriti z raznimi zaprekami.

c) Cecilijino društvo si je v dosego svojega namena ustanovilo orglarsko šolo, v kateri naj bi se mladeniči, navdahnjeni s cerkvenim duhom, poučevali v cerkveni glasbi in petju po cerkvenih pravilih, tako da bi postali zmožni, voditi cerkvene zборе po celi škofiji.

d) Da pa se ne bi samo mladeniči orglarske šole pravega cerkvenega petja in pristne cerkvene glasbe navadili, marveč da bi se čut za pravo cerkveno petje in glasbo in poznavanje dotičnih cerkvenih določil vsepovsod po škofiji razširilo in duha vseh prevzel, je društvo pričelo takoj l. 1877. z izdavanjem lista „Cerkveni Glasbenik“, ki še zdaj izhaja in mnogo sadov donaša.

*) Prim.: Syn. dioec. Labacen II., str. 61. nsl.

e) Na ta način se je preosnova cerkvene glasbe in cerkvenega petja dosegla, kakor to pričajo cerkveni kori v skoro vseh župnijah.

f) Tekom te preosnove so si mnoge cerkve nabavile v smislu najnovejših določil nove umetne orgle.

g) Zato se sme reči, da se predpisi zgoraj omenjenega zakonika v naši škofiji skoro v vseh cerkvah že izpolnjujejo.

Nekatera še potrebna navodila.

Dasi se sme srečen napredek v preosnovi cerkvene glasbe in cerkvenega petja omenjati, vendar sinoda nekaterih nedostatkov, ki radi človeške slabosti to stremljenje navdajajo in tako popolno preosnovo nekoliko ovirajo, ne sme prezreti. V ta namen sinoda določa:

a) Radi časovnih potreb se mora tvarina, o kateri se predava v orglarski šoli, razširiti. Razen pouka v liturgiji in zgodovini cerkvene glasbe, v teoriji petja in glasbe, v glasoviru in orglah, v koralnem in figuralnem petju naj se uči tudi lepomisje in pisanje na stroj, pouk, kako voditi posojilnice, kmetijske zadruge, poverjenišтва pri zavarovalnicah zoper ogenj in drugih. Potrebno se zdi, da se poučuje tudi o sestavi in popravi orgel.

b) V orglarsko šolo se dečki, ki ljudske šole še niso dokončali z dobrim uspehom, nikakor ne morejo sprejemati. Dečki, ki so napravili vsaj nekatere gimnazijske razrede, imajo prednost.

c) Iz orglarske šole naj se takoj ob začetku odpuste vsi dečki, ki sploh nimajo talenta za glasbo in petje ali vsaj ne zadostnega.

d) Izpričevalo zmožnosti naj se brez izjeme nikomur ne daje, kdor ni dovršil triletnega tečaja z dobrim uspehom.

e) Uspeh se razvidi iz izkušnje na koncu vsakega leta in iz one na koncu tretjega leta.

f) Mnogo večjo skrb je obračati na moralno vzgojo mladeničev, katero gojiti so vsi učitelji obvezani. Katehet naj z očetovsko skrbjo objema učence ter si prizadevaja, jih navajati krščanskega življenja, čistosti in pogostega sprejemanja svetih zakramentov.

g) V dosego tega namena sinoda močno želi, da bi se ustanovil za vse učence konvikt, ki je za pošteno življenje in izdatno čuječnost naravnost potreben.

h) Kar je predpisanega v pravnem zakoniku za glasbo: o splošnih načelih cerkvene glasbe, o njenih vrstah, o liturgičnem besedilu, o obliki kompozicij, o pevcih, o orglah in o glasbenih orodjih in o obsegu cerkvene glasbe, se mora v naši škofiji vse vestno izpolnjevati.

i) Izvzeta je le prepoved glede na ženske pevke. Predložil sem svetemu očetu razmere, ki obstajajo v naši škofiji glede na petje in cerkvene kore in sveti Oče je uslišal mojo prošnjo, da ženske pevke na naših cerkvenih korih smejo sodelovati.

k) Vendar pa zelo želim, da se ustanove vsaj pri večjih cerkvah, zlasti pri naši stolnici dečki zbori in upam, da se bode pri stolnici ta moja želja kmalu uresničila.

l) Nadalje zapovedujem, da se koralno tradicionalno petje v orglarski šoli, pri vseh cerkvenih zborih po škofiji, kakor tudi po obeh naših semeniških bolj goji in večkrat izvaja.

m) Močno želim, da tudi petje v domačem jeziku, ki je pri tih maši, pri litanijah in drugih ljudskih pobožnostih dovoljeno, ljudstvo bolj prešine, da bo moglo skupno z zborom peti. Začne naj se z mladino obojega spola, ki naj jo pevovodja ob določenih dneh vadi v petju.

n) Orgle naj se večkrat, vsaj vsako tretje ali četrto leto razpraše in očistijo. Vsako sedmo leto pa ali vsaj vsako deseto leto naj se popolnoma popravijo. V popravo naj se izroče orgle veščakom, ne pa kakemu mojstrskazi, kakršni se od kraja do kraja ponujajo, če bi se tudi z ugodnimi izpričevali bahali.

o) Hvalimo može, ki napravljajo letne učne tečaje, da bi se pevci, zlasti pevovodje priučili dirigiranja zborov, sviranje na orglah in proizvodjanje koralnega petja. Župnikom naročamo, naj svoje organiste, če ne vselej, vsaj večkrat na take tečaje prijazno pošiljajo in po možnosti tudi denarno podpirajo.

p) V smislu Motuproprii Pija X. ustanovljamo komisijo, ki naj nadzoruje cerkveno glasbo po cerkvah ter naj pazi na dostojno glasbo, na pevske moči in na dovršeno izvajanje. V to komisijo volimo vodjo cerkvenega petja v stolnici, vodjo in glasbene učitelje v orglarski šoli, ki si morejo po potrebi kooptirati in pridružiti tudi drugih glasbeno večših môž.

r) Naposled prosimo župnike, naj v orglarski šoli izvežbane in v njih župniji nastavljene mladeniče z očetovsko ljubeznijo in prijaznostjo sprejemajo, k vsakdanjim vajam in k stremljenju po napredku izpodbujajo in s previdnim svetom vsestransko podpirajo.

Gregorianski koral, njegov postanek, razvoj in uporaba.

(Po svojih predavanjih na poučnem tečaju v Ljubljani spisal dr. Jos. Mantuani.)

(Dalje.)

A če bi tudi tega ne bilo, grški glasbeni sistem, sestavljen iz samih trachordov, govori dovolj jasno. Preko tega pa imamo tudi precejšnjo množico teoretičnih spisov ohranjenih, ki so jih spisali prvi učenjaki, kot n. pr. Aristoteles († 322 pr. Kr.), Plato († 347 pr. Kr.), Aristoxenos (živel okoli 350 pr. Kr.), Klaudios Ptolemaios, Aristides Quintilianus, Gaudentios, Bacchios, Theo iz Smyrne, Nikomachos — vsi iz 2. veka po Kristu; Porphyrios in Alypios iz 3. veka po Kr. Vse grške spise je pa porabil slavnoznan državnik, vojskovodja in modrijan A. M. T. S. Boëthius (roj. 475, po nedolžnem umorjen na povelje Theodorichovo l. 525.) v svojem obsežnem delu: „Pet knjig o glasbi“.

S tem, mislim, so dovolj podprte trditve, da je 1.) stari Egipet kot zastopnik staroorientalske kulture glede glasbe vir i za Jude i za Grke,

kateri so dobivali ondi osnovne dele svoje glasbe, to pa tako v teoriji kot tudi v praksi, in 2.) da je bil obojnemu sestavu, judovskemu in grškemu, tetrachord osnovna podlaga.

Oba naroda, Judje in Grki, sta nadahnula tej izposojeni glasbi nekaj svoje narodnosti ali narodnega svojstva; a Judje mnogo manj, nego Grki, ker so ostali dolgo časa samo pod orientalskim vplivom. Morebiti je babilonska sužnost na glasbeno polje tudi nekoliko vplivala, a razširila ga gotovo ni.

Ko se je začela grška kultura v 5. veku pred Kr. vedno bolj širiti na vse strani, se je tudi Judje niso mogli ubraniti; posebno hitro se je razširila v sveti deželi, ko ji je bil rimski meč ugladil pot. Za časa Kristovega je bila grška filozofija in grška umetnost pri Judih domača; Herodov tempelj je bil sezidan v grškem slogu. Omikani Judje so govorili in pisali v grškem in latinskem jeziku. Nadpis na Kristovem križu, t. j. sodba, bila je pisana v treh deželnih jezikih, in sicer v grščini na prvem mestu. (Luk., 23, 38.) Istotako je tudi judovska glasba polagoma obrusila večji del tistih svojstev, ki so ostali pri njej še kot narodni delež.

Druga stopinja v razvitku je torej bila, da je vplivala grška glasba, ki se je hitreje razvila kot judovska, na to svojo bolj konservativno sestro od iste egiptovske matere. Za časa izveličarjevega so imele torej šole in sinagoge grško-judovsko glasbo v rabi, v kateri pa je bil odtehtni del grški.

In to glasbo, ki je bila doma v sinagogah, prinesli so najprvi Kristjani s seboj v Kristovo cerkev.

A ni dolgo trajalo, ko so začeli pristopati h krščanstvu tudi poganski Grki, kot vemo iz Dejanja apostolov (XI, 11, 19, 20 i. dr.) in iz listov sv. Pavla.

Čim bolj se je utrjeval grški element, tem večji vpliv je dobival, ker je stal kulturno višje, nego Judje.

Največjo oporo pa je izpodbil judovstvu tragičen konec njegove narodnostne samostojnosti l. 70. po Kr., ko je padlo mesto Jeruzalem in ž njim tudi osrednje svetišče. Judje so se raztresli po vsem svetu in niso imeli nikdar več narodne opore. Stanujoč med raznimi ptujimi in celo sovražnimi narodi, niso mogli nikjer več odločevati v kulturnih vprašanjih. Moč drugih narodnosti je rasla od dné do dné; pred vsemi pa so korakali Grki, zato ker so bili v orientu povsodi naseljeni in so predstavljali omikani in učeni del prebivalstva.

Najbrže so začeli že v apostolskem času razven psalmov in drugih svetopisemskih pesni popevati tudi novo zložene pesni in himne. Sveti Pavel imenuje take nove pesni (Kolos. 3, 16 in Efez. 5., 19) *ὄδαϊ πνευματικαί*, t. j. duhovne pesni. To so bili proizvodi, ki so nastali pri posamnikih po navdušenosti za krščanstvo, torej po navdihnjenju po sv. Duhu. (Prim. F. Leitner, Der gottesdienstliche Volksgesang, str. 77 nsl.) Melodije takih novih pesni so bile brezdvomno grške. A če bi to tudi ne bilo tako, je dobival grški vpliv že zato vedno večjo moč, ker je vse ljudstvo pelo; ljudska masa na grški strani pa je bila že izza dobe apostolov večja, nego judovska.

Tudi vpliv sinagogalne liturgije se je vidno manjšal. Gotovo je imela krščanska cerkev že ob koncu apostolske dóbe vsaj osnovne dele svojega bogoslužja tako urejene, da so se vse cerkvene občine po tem redu ravnale. Vsaj Klement Rimski pravi v 40. poglavju svojega pisma, ki ga je pisal med l. 93. in 97., da se mora pri službi božji vse, kar je Kristus določil, v gotovem redu (*τάξις*) izvršiti. V istem pismu (34. poglavje) poroča, da je v rabi popevanje „svet, svet, svet“, ki naj ga verniki kot iz enih ust pojó. In res nahajamo ta trikratni „svét“ v vseh poznejših liturgijah, kar nam je dokaz, da je bil res že v 1. stoletju liturgično v rabi. (Prim. Leitner, n. m., str. 82 nsl.)

A še več. Plinius mlajši poroča, da se kristjani pred solnčnim vzhodom zbirajo in Kristusu, svojemu Bogu menjevaje se pesni pojó. To poročilo torej dokazuje, da so peli kristjani že v prvem veku antifonično, to se pravi tako, da so se razdelili v dva zbora, ki sta se menjavala. Tudi Tertullian (ok. 160—230) omenja petja pri krščanski službi božji (*De spectaculis*, c. 2) in zahteva od kristjanov, da naj si v gledišču pri mehkih melodijah imenitnih pevcev mislijo podstavljene psalmske besede. (*De spectaculis*, c. 25.) Mučenik Justinus (100—165) pa naravnost pravi, da je bilo pri službi božji tudi rezponzorialno petje npejano, in da je ljudstvo ob koncu zahvalne molitve (= prefacije) odgovarjalo „Amen“ (*Apolog.*, I. c. 65). Ravnotisto pravi tudi Didache, liturgičen spis iz II. veka. (Prim. Leitner, n. m., str. 86.)

Ob skupnem sv. obhajilu so se zbrali prvi kristjani k skupni večerji, ki so jo imenovali „Agape“, to je: ljubezenska pojedina. Ta je imela liturgičen značaj vsaj že za časa Tertullianovega (160—230). Tu so popevali med jedjo tudi lastne pesni, kot izpričuje Tertullian ki pravi, da vsakdo poje, kar vé iz svetega pisma ali pa kar zloži in ustvari po lastni nadarjenosti (*Apol.* c. 39).

Razven tega so bili še razni vzkliki ali aklamacije v navadi, na pr. Alleluja!, Bog!, Sveti, Vsemogočni, itd.

Vse to je pa po vzorcu sinagogalnega petja, kar se tiče bistva. Da so se morale kmalu vriniti lastne melodije je jasno, kajti na strogo ohranjenje tradicije takrat nihče ni mislil, temveč je bila prostost v liturgično-estetičnem oziru velika, že zaradi tega, ker ni bilo natančnih predpisov in se je vsaka cerkvena občina razvijala precej samostojno gledé na bogoslužni red. Tudi niso bili sinagogalni napevi enotni, kot smo že zgoraj omenili.

Nedvomno je pa, da so začeli kristjani, ki so se izpreobrili od poganstva, že izza apostolov zlagati lastne pesni, kot izpričuje skrivno razodetje sv. Janeza (5, 9: „In so peli novo pesem“ itd., in pa 5, 12, 13). Vsebina teh pesni je krščanska, ne več biblična! Osobito v orientu so kristjani kmalu lastne himne za bogoslužje zlagali in so jih prepevali. Posebno grška cerkev brani take himne sila visoke starosti, kot n. pr. večerni himnus: „Jasna luč ti svete slave“ (*Φῶς ἱλαρὸν ἀγίας δόξης*). Tradicija pravi, da ga je zložil mučenik Athenagoras († 169). To se pač ne dá dokazati; a že sv. Bazilij Veliki († 1. januarja 379) naziva ta himnus (*De Spiritu sancto*, c. 29, Migne, P. gr. XXXII, 206): star glas ali staro pesen (*ἀρχαία ψαλμῶν*) in spis „Mali

Labirint^a, ki je nastal v Rimu v začetku 3. veka, pravi, da so bile popevke Kristu na čast od nekdanj v rabi.

Iz tega je jasno razvidno, da je nastala prvotnim sinagogalnim napevom po kristjanih iz poganskih vrst če ne pred, vsaj v teku 2. veka konkurenca, ki je počasi izpodrinila skoraj vse, kar je bilo judovskega. V Rimu je bila služba božja v prvih treh stoletjih malodane izključno grška; papeži prvih štirih vekov so bili večinoma Grki, vsi pa so imeli grško omiko. Da je bilo tudi verno ljudstvo v grščini izvežbano, kažejo in pričajo najstarejši nagrobni napisi v krščanskih katakombah na zapadu (Rim, Neapelj) in na vzhodu (Kyrene itd.).

Na podlagi vsega, kar smo dosedaj slišali, smemo torej reči,

1.) da segajo korenine koral glasbo globoko v staroorientalsko, natančneje v egiptovsko glasbo;

2.) da je ta egiptovska glasba bila prva podlaga judovski, pa tudi grški glasbi;

3.) da sta se obe sestri pač narodnostno razvijali, da je pa judovska glasba zaostala;

4.) da je to zaostalo glasbo kulturno razvitejša grška sestra poživila in jo pretvorila, da je postala njej podobnejša, privzemši si njenih elementov;

5.) da je ta preosnovana in zelo pogrčena glasba iz sinagoge prišla v krščansko cerkev in

6.) da je stopila razvitejša zapadna sestra ž njo takoj v tekmovanje.

Postanek ali porajanje koral je torej iskati na podlagi staroorientalske (egiptovske) glasbe in v njenem razvoju do dovršenosti, katero je dobila po Grkih. (Prim. „Cerkv. Glasbenik“, 1895, str. 25 spis sedanjega kneza in nadškofa goriškega, dr. Frančiška Sedeja: O glasbi v vzhodnih deželah in o njeni zvezi s koralom).

(Dalje prih.)

Dopisi.

Ljubljana, koncem meseca marca 1909. — Gospod urednik! Znano mi je, ker sem že dolgo časa čitatelj Vašega cenjenega lista, da ob gotovih dobah prinašate natančnejša poročila o repertoaru naših cerkvenih zborov. A ipak mislim, da mi ne pošljete v koš pozabljivosti tehle vrstic, ki mi jih narekuje vesela zavest. Da, vesela zavest, da smo se tudi na tej kulturni panogi — v mislih imam cerkveno glasbo sploh — Slovenci polagoma nekako osamosvojili. Oj, če mi vzplava duh nazaj za kakih trideset let, koliko revščino mi obnavlja spomin! Kaj smo takrat imeli svojega? Nič, čisto nič. In kakšne so bile takrat produkcije! In danes? Danes proizvajamo umotvore naših domačih glasbenikov ob najslovesnejših prilikah. Vloge pri slovesni sv. maši se tako izvajajo, kakor zahtevajo cerkveni predpisi, pevci in pevke so vse boljše šolani kakor nekdanj. A o tem nisem namerjal govoriti. Omeniti sem le želel, koliko smo napredovali v svojih domačih komponistih. Nedavno temu je bila kanonična vizitacija v trnovski cerkvi v Ljubljani. Ne smemo tajiti, da se je vršilo na koro vse tako, kakor je predpisano in proizvajali so se komadi ponajveč naših domačih glasbenikov. Četrto nedeljo v postu se je pela v stolnici latinska maša, ki jo je komponiral čast. gosp. Stanko Premrl, na praznik Oznanjenja Marijinega pa med drugim novi „Ave Maria“, ki ga je zložil naš častiti glasbeni starosta A. Foerster. Isti dan pa se je tudi proizvajala v frančiškanski cerkvi ob pontifikalni maši presvetlega gospoda kneza in škofa nova instrumentalna maša, ki

jo je zložil priznani naš komponist p. Hugolin Sattner. Srce se nam je širilo, ko smo poslušali izvrstno uvežbani zbor pod vodstvom komponista samega in moramo reči, da se ne spominjamo, da bi se bilo kdaj v Ljubljani tako lepo, tako povzdigujoče, tako fino, tako natančno pevalo. Cerkev je bila nabito polna a navzlic temu je bila taka tihota, da si čul vsak pianissimo tudi pri velikem oltarju. Naj omenjam, da je med vlogami bila tudi „Ave Maria“, ki jo je zložil g. St. Premrl. In če naposled še pristavim, da je nedavno „Musica sacra“ v Reznu prav laskavo ocenila novo latinsko mašo, ki jo je lansko leto izpod peresa čast. gosp. Fr. Kimovca prinašal „Cerkveni Glasbenik“, sem, upam, doprinesel dokaz, da v resnici napredujemo v cerkveni glasbi in da se v naših cecilijskih vrstah v resnici goji glasbena umetnost. Le vedno naprej, vedno više, nikdar niže, nikdar nazaj! —r—

Djakovo, meseca svečana 1909. — Cenjenim čitateljem Cerkvenega Glasbenika sem že večkrat poročal o takajšnjih razmerah glede na cerkveno petje in glasbo, dalje o naši krasni prvostolni cerkvi in njenih čarobnih slikah. Mislim, da tudi ustrezem, ako za sedaj opišem naše stolne orgle, izdelane od G. F. Steinmeyer & Comp., Oettingen a/Riess, delo 226. Imajo pa naslednjo dispozicijo:

Vsak manual obsega 54 tipk, torej od *C* do *f*.

I. Manual.

1. Quint $5\frac{1}{2}$ '	7. Hochflötte 8'	13. Octav 8'
2. Nassard $2\frac{2}{5}$ '	8 Octav 4'	14. Viola di Gamba 8'
3. Octav 2'	9. Gamshorn 4'	15. Salicional 8'
4. Mixtur 2'	10. Rohrflötte 4'	16. Gedeckt 8'
5. Cornett 8'	11. Trompette 8'	17. Bordun 16'
6. Picolo 1'	12. Principal 16'	

II. Manual.

1. Salicional 16'	5. Aeoline 8'	9. Waldflötte 2'
2. Bordun 16'	6. Principal 8'	10. Gedeckt 4'
3. Tibia 8'	7. Fagot et Clarinet 8'	11. Dulcian 4'
4. Bourdon 8'	8. Mixtur $2\frac{2}{5}$ '	12. Principal 4'

III. Manual.

1. Voix celeste 8'	5. Dolce 8'	9. Traversflötte 4'
2. Stillgedeckt 16'	6. Geigen principal 8'	10. Oboë 8'
3. Wienerflötte 8'	7. Flautino 2'	
4. Lieblichgedeckt 8'	8. Fugaro 4'	

Pedal.

1. Cello 8'	6. Quintbaß $10\frac{2}{5}$ '	11. Trompette 8'
2. Subbaß 16'	7. Contra Violon 32'	12. Posaune 16'
3. Violon 16'	8. Flöten Baß 4'	13. Untersatz 32'
4. Violon 8'	9. Principal Baß 16'	
5. Octavbaß 8'	10. Clarine 4'	

Pedalni sklepi za I. in II. manual. Manualni sklepi za I. II. i III. manual. Dalje zbiravnike *Pp.*, *mf.*, *f.*, *ff.* Rollschweller za *cresc.* in *decrecendo*. Vsi zbiravniki odstranijo ročne registre.

Vsak organist bodi vesel, ako ima v svojih orglah Rollschweller, ker bolj praktičnega registriranja si človek ne more misliti kot je ta — še ne stari — izum. Kako je to neprilичno, ako moraš za vsak *mf.*, *f.*, ali *p.*, *pp.* registre zapirati in odpirati; lahko se pri vsem tem še za vrsto izpregledaš in celo izgubiš „in eto ti — koncert!“ Vsega tega ni treba, kjer imaš v orglah ta Rollschweller ter si moreš po svojem okusu, kakor ti drago, z ного prednašati glasove orgel za *p.* ali *f.*, a še najlepše se more *crescendirati* in *decrescendirati*. V istini, da človek pri tem uživa. Zatorej naj bi v novejših orglah ne izostal nikjer Rollschweller.

Dalje imajo „Windventil“ za izpuščanje sape, da ni meh brez potrebe v poslu ter se za trenutek vsa sapa more izpustiti; dalje je „Calcant“ ali zvonec, kadar treba sape, dá se

znamenje mehaču. Mehova sta dva in sicer na valček; stojita spodaj pod orglami. Prvi se rabi, a drugi stoji zmeraj pripravljen za slučaj katastrofe prvega, da bi se pokvaril, da je za pomoč ter se ni bati, ako odreče prvi službo, da orgle utihnijo, ampak se takoj lahko upotrebi drugi meh, ne da bi se opazila kaka premena. I to je vrlo praktično.

Pedal je popoln ter presega dve oktavi in sicer od *C* do *d*

Studenčan.

Razne reči.

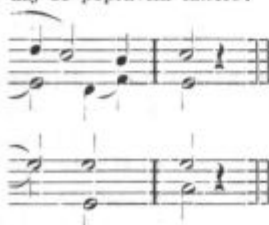
— Hrvatska „Sv. Cecilija“ je prinesla v prvi in drugi letošnji prilogi sledeče skladbe: „Liep cvjetak“ in „Majko ljubavi“, dvoglasni hrv. cerkv. pesni s spremiljanjem orgel, zložil Ivan Horvat; „Ave Maria“ za štiri moške glasove, zložil Franjo Stare in koralno sekvenco za Velikonoč „Victimae paschali laudes“ harm. Franjo Dugan.

— Za otok Cres je izvršil orglarski mojster Milavec male orglice s petimi izpremeni: 1.) Principal 8', 2.) Salicional 8', 3.) ostra flauta 4', 4.) mikstura 2'; v pedalu: 5.) Subbas 16' in 5*a*) Piano 16' (kombiniran). Zveze: pedalna; super in suboktavna v manualu; zbiravniki: p. mf. f. Tutti. Kljub kar najmanjšemu številu registrov imajo orgle tudi v plenu dosti prijazen in zelo jak glas. Delane so za veliko cerkev pa za malo denarja.

— Češki cerkv. glasbeni list „Cyrill“ ima v dosedanjih letošnjih prilogah sledeče skladbe: „Asperges me“, „Vidi aquam“, responzorije k slovesni sv. maši, „Pange lingua“ in himno „Veni Creator Spiritus“, vse te speve koralno po vatikanski izdaji harmonizirane od Maksa Springer. Potem šestero skladb „Ecce sacerdos magnus“, od katerih je zložena vsaka za drugačen zbor. Prvi „Ecce sacerdos magnus“ (D. Orel) je za dvoglasni mešani zbor s spremiljevanjem orgel, drugi (Jos. Winter) za sopran, alt in bariton z orglami, tretji (Jos. C. Sychra) za alt (oz. mezzosopran), tenor in bas z orglami, četrti (Jos. Foerster) za 4 moške glasove, peti (Norbert Kubát) za 4 mešane glasove in šesti (Kar. Douša) tudi za 4 mešane glasove, ki pa se semtertje razvijajo do šestroglasja. Vsi ti „Ecce sacerdos magnus“ so vrlo zanimivi, lepi in krepki. Vsakteri pevovodja si iz bogate zbirke izbere lahko to ali ono skladbo, kakor se mu pač katera zdi bolj prikladna njegovim pevskim močem. — Partitura stane K 1:50 in se dobi pri upravnistvu „Cyrilla“, posamezni glasovi pa à 20 vin. v „Cirilo-Methodijski“ tiskarni V. Kotrba v Pragi.

Oglasnik.

Lurška Mati božja. Uglasbil Fr. Miglič, organist pri Sv. Križu pri Litiji. Tisk Kat. tiskarne v Ljubljani. Devet Marijinih pesmic v najpreprostejši obliki, ki je sploh mogoča; nič novega niti v melodiji niti v harmoniji, vse že dobro znane reči v vsakdanji obliki. Kjer ne zmorejo kaj boljšega, bodo pa tudi te pesmice radi sprejeli. Posebnih napak ni; največja je ta, da semtertje trpi simetrija med posameznimi deli. Na str. 2. se vzporedna oktava med basom in pevskim glasom odpravi, če bas na zlogu *-ša* vzame zgornji *hes*. Str. 5. je sopranov *c* (kot sinkopa) jako slab. Zadnja takta naj se popravi tako:

Sploh je drugi del te pesmi od besedi „Zato ji vedno . . .“ dalje kaj malo vreden. Str. 10. anticpacija v basu (*es*) ni lepa; naj se izpusti! Magnificat je še po medicoski verziji, ki pa zdaj nima več domovinske pravice v cerkvi in je prepovedana. Torej je ta magnificat nepotreben, naj bi bil izostal. Štev. 9. je drugi del prekratek. Vsaj še enkrat tako dolg bi moral biti, da bi zadoščal glasbenim zahtevam.

Fr. Kimovec.

Današnjemu listu je pridejana 5. štev. prilog.

Odgovorni urednik lista dr. Andrej Karlin. — Odgovorni urednik glasb. priloge Stanko Premrl. Zlaga Cecilijino društvo. — Tiska Zadržna tiskarna v Ljubljani.